

Na osnovu člana 177 Zakona o osiguranju ("Službeni list RCG" br. 78/06 i 19/07) a u vezi sa članom 8 Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Službeni list RCG" br. 46/07) na predlog Nacionalnog Biroa osiguravača Crne Gore, Savjet Agencije za nadzor osiguranja, na XXVIII sjednici održanoj 27. 05. 2009. godine, utvrdio je

PRAVILNIK
O ODREĐIVANJU PROCENTA TRAJNOG GUBITKA OPŠTE RADNE SPOSOBNOSTI
(INVALIDITETA) ODNOSNO UMANJENJA OPŠTE ŽIVOTNE AKTIVNOSTI FIZIČKIH LICA
KAO POSLJEDICE POVREĐIVANJA U SAOBRAĆAJNOJ NEZGODI

Osnovne odredbe

Član 1

Ovim pravilnikom uređuje se način utvrđivanja procenta trajnog gubitka opšte radne sposobnosti (invaliditet) odnosno umanjenja opšte životne aktivnosti, zavisno od toga koji je dio tijela fizičkog lica bio izložen povredama i koje su trajne posljedice povređivanja.

Odredbe ovog pravilnika primjenjuju se za utvrđivanje visine naknade štete od posljedica povreda zadobijenih u saobraćajnoj nezgodi, po osnovu osiguranja vlasnika odnosno korisnika motornih i priključnih vozila, vazdušnih letjelica i plovnih objekata, od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima

Iznos naknade nematerijalne štete za povrijeđeno fizičko lice u saobraćajnoj nezgodi određuje se na osnovu procenta invaliditeta, odnosno umanjenja opšte životne aktivnosti, utvrđenog po odredbama ovog pravilnika

Procenat invaliditeta određuje se nakon završenog liječenja, kada je kod povrijeđenog lica, u odnosu na pretrpljene povrede i nastale posljedice nastupilo stanje za koje se, prema ljekarskom predviđanju, ne može očekivati da će se poboljšati ili pogoršati, a najkasnije do isteka tri godine od dana nastanka nesrećnog slučaja.

Član 2

Kod višestrukih povreda pojedinih djelova tijela (udova, kičme ili organa), ukupni procenat invaliditeta na određenom dijelu tijela (udu, kičmi ili organu) određuje se tako što se, za najveću posledicu oštećenja uzima puni procenat predviđen ovim pravilnikom za obim oštećenja tog dijela tijela odnosno organa, a od slijedećeg najvećeg oštećenja uzima se 1/2 procenta predviđenog ovim pravilnikom, zatim 1/4 pa 1/8 i tako redom.

Ukupan procenat iz stava 1 ovog člana ne može preći procenat određen ovim pravilnikom za potpuni gubitak tog dijela tijela, odnosno organa.

Član 3

Procenti oštećenja prstiju sabiraju se bez primjene odredbi iz čl. 2 ovog pravilnika uz obavezno komparativno mjerenje artrometrom.

Procenti invaliditeta utvrđeni za različite posljedice na jednom zglobu gornjih i donjih ekstremiteta takođe se ne sabiraju, a konačan procenat gubitka radne odnosno životne aktivnosti određuje se tako što se uzima najveći procenat utvrđen za određeni vid oštećenja.

Ukoliko se radi o povredi koljena primjenjuju se odredbe iz čl. 2 ovog pravilnika, ali tako da ukupan zbir procenata za određeno oštećenje ne može preći procenat od 30%.

Član 4

Kod utvrđivanja posljedica od zadobijenih povreda, za jednu posledicu na istim organima ili ekstremitetima primjenjuje se samo jedna tačka, i to ona koja za takvu povredu opredjeljuje najveći procenat.

U slučaju gubitka više djelova tijela ili organa pri jednom povređivanju u saobraćajnoj nesreći, ukupni procenti za svaki dio tijela ili organ sabiraju se, s tim da ukupan iznos procenata ne može preći 100 % gubitka opšte radne sposobnosti, odnosno životne aktivnosti.

Kada je opšta radna sposobnost odnosno životna aktivnost, kod povrijeđenog lica bila trajno umanjena prije nastanka povrede u saobraćajnoj nezgodi, procenat gubitka opšte radne sposobnosti odnosno životne aktivnosti određuje se prema novonastalim posljedicama povređivanja, nezavisno od ranijih, izuzev ako su:

- 1) zadobijene povrede prouzrokovale povećanje dotadašnjeg invaliditeta - procenat gubitka utvrđuje se kao razlika između ukupnog procenta koji je uslovlila nova povreda i procenta koji bi povrijeđenom pripadao za raniju povredu;
- 2) zadobijene povrede izazvale gubitak ili povređivanje dijela tijela ili nekog organa koji je već bio povrijeđen - procenat se utvrđuje samo za obim novih posljedica;
- 3) kvalifikacijom posljedica povređivanja predviđeni različiti procenti gubitka opšte radne sposobnosti (razgraničeni oznakama: a,b,c ili d) - ljekar –cenzor društva za osiguranje, u skladu sa načelima medicinske struke, određuje koji procenat gubitka iz te tačke opredeljuju posljedice povređivanja.
- 4) kvalifikacijom posljedica povređivanja predviđeni procenti u određenom rasponu - ljekar-cenzor društva za osiguranje, u skladu sa načelima medicinske struke, određuje iznos procenta.

Prilikom određivanja procenta trajnog gubitka opšte radne sposobnosti odnosno opšte životne aktivnosti ne uzimaju se u obzir subjektivne tegobe u smislu smanjenja motorne mišićne snage, bolova i otoka na mjestu povrede, kao ni socijalni položaj ili zanimanje (profesionalna sposobnost) povrijeđenog.

Posebne odredbe

Član 5

Procenti gubitka opšte radne sposobnosti odnosno opšte životne aktivnosti utvrđuje ljekar-cenzor društva za osiguranje.

Procenat iz stava 1 ovog člana utvrđuje se na osnovu originalne medicinske dokumentacije koju povrijeđeni dostavlja, uz zahtjev po završetku liječenja od zadobijenih povreda u saobraćajnoj nezgodi, upoređivanjem konstatovanih posljedica iz dokumentacije sa odgovarajućom kvalifikacijom iz ovog pravilnika.

Kada se ocijeni neophodnim radi utvrđivanja objektivnog procenta gubitka, vrši se i neposredni pregled povrijeđenog, dok je kod teških povreda pregled obavezan.

Kvalifikacije posljedica povređivanja i procenti određeni zavisno od toga, razvrstane su po grupama označenim rimskim brojevima i nazivima dijela tijela odnosno organa, a u okviru njih, kvalifikacije posljedica povreda po tačkama označene arapskim brojevima u neprekidnom nizu kao što slijedi:

I GLAVA

1. Difuzna oštećenja mozga sa klinički utvrđenom slikom dekortikacije, odnosno decerebracije:
  - hemiplegija inveteriranog tipa sa afazijom i agnozijom;
  - demencija (Korsakovljev sindrom);
  - obostrani Parkinsonov sindrom sa izraženim rigorom;
  - kompletna - hemiplegija, paraplegija, triplegija, tetraplegija;
  - epilepsija sa demencijom i psihičkom deterioracijom;
  - psihoza iza organske povrede mozga 100%
2. Oštećenje mozga sa klinički utvrđenom slikom:
  - hemipareza sa jako izraženim spasticitetom;
  - ekstrapiramidalna simptomatologija (nemogućnost koordinacije pokreta ili postojanje grubih nehlotičnih pokreta);
  - pseudobulbarna paraliza sa prisilnim plačem ili smijehom;
  - oštećenje malog mozga sa izraženim poremećajima ravnoteže, hoda i koordinacije pokreta 90%
3. Pseudobulbarni sindrom 80%
4. Epilepsija sa učestalim napadima i karakternim promjenama ličnosti, bolnički evidentiranim, nakon bolničkog liječenja sa odgovarajućim ispitivanjima 70%
5. Žarišna oštećenja mozga sa bolnički evidentiranim posljedicama psihoorganskog sindroma, sa nalazom psihijatra i psihologa nakon bolničkog liječenja sa odgovarajućim ispitivanjima:
  - a) lakom stepenu do 40%
  - b) u srednjem stepenu 50%
  - c) u jakom stepenu 60%
6. Hemipareza ili disfazija:
  - a) u lakom stepenu do 30%
  - b) u srednjem stepenu 40%
  - c) u jakom stepenu 50%
7. Oštećenje malog mozga sa adiadohokinezom i asinergijom 40%
8. Epilepsija sa rijetkim napadima:
  - a) bez napada uz redovnu medikaciju 20%
  - b) sa rijetkim napadima uz medikaciju 30%
9. Kontuzione povrede mozga:
  - a) postkontuzioni sindrom uz postojanje objektivnog neurološkog nalaza poslije bolnički utvrđene kontuzije mozga 20%
  - b) operisani intracerebralni hematom bez neurološkog ispada 20%
10. Stanje poslije trepanacije svoda lobanje ili loma baze lobanje ili svoda lobanje, rentgenološki verifikovano 10%

11. Postkomocioni sindrom poslije bolnički ili ambulantno utvrđenog potresa mozga bez postojanja objektivnog neurološkog nalaza sa izvornom medicinskom dokumentacijom dobivenom u roku od 24 časa nakon povrede 5%
12. Gubitak vlasišta:
- a) trećina površine vlasišta 5%
  - b) polovina površine vlasišta 15%
  - c) čitavo vlasište 30%

Posebni uslovi:

1. Za potrese mozga koji nijesu bolnički ili ambulantno utvrđeni u roku od 24 časa nakon povrede, ne priznaje se invaliditet.
2. Sve forme epilepsije moraju biti bolnički utvrđene uz primjenu savremenih dijagnostičkih metoda.
3. Kod različitih posljedica povrede mozga usljed jednog nesrećnog slučaja procenti se za invaliditet ne sabiraju, već se procenat određuje samo po tački koja je najpovoljnija za osiguranika.
4. Trajni invaliditet za sve slučajeve koji potpadaju pod tačke 1 do 10, određuje se najranije 10 mjeseci poslije povrede.

II OČI

13. Potpuni gubitak vida na oba oka 100%
14. Potpuni gubitak vida na jedno oko 33%
15. Oslabljenje vida jednog oka:
- za svaku desetinu smanjenja 3,30%
16. U slučaju da je na drugom oku vid oslabljen za više od tri desetine, za svaku desetinu smanjenja vida povrijeđenog oka određuje se 6,60%
17. Diplopija kao trajna i ireparabilna posljedica povrede oka:
- a) eksterna oftalmoplegija 10%
  - b) totalna oftalmoplegija 20%
18. Gubitak očnog sočiva:
- a) afakija jednostrana 20%
  - b) afakija obostrana 30%
19. Djelimična oštećenja mrežnjače i staklastog tijela:
- a) djelimični ispad vidnog polja, kao posljedica posttraumatske ablacije retine 5%
  - b) opacitates corporis vitrei, kao posljedica traumatskog krvarenja u staklastom tijelu oka 5%
20. Midrijaza kao posljedica direktne traume oka 5%
21. Nepotpuna unutarnja oftamolplegija 10%
22. Povrede suznog aparata i očnih kapaka:
- a) Epifora 5%
  - b) Entropium, ektropium 5%
  - c) Ptoza kapka 5%
23. Koncentrično suženje vidnog polja na preostalom oku:
- a) do 60 stepeni 10%
  - b) do 40 stepeni 30%
  - c) do 20 stepeni 50%
  - d) do 5 stepeni 60%

24. Jednostrano koncentrično suženje vidnog polja:
- a) do 50 stepeni 5%
  - b) do 30 stepeni 15%
  - c) do 5 stepeni 30%
25. Homonimna hemianopsija 30%

Posebni uslovi:

1. Invaliditet se nakon ablacije retine određuje po tačkama 15, 16 i 19
2. Povreda očne jabučice koja je uzrokovala ablaciju retine mora biti bolnički dijagnostifikovana.
3. Ocjena oštećenja oka vrši se po završenom liječenju izuzev po tačkama 17 i 21 za koje minimalni rok iznosi godinu dana nakon povrede.

III UŠI

26. Potpuna gluvoća na oba uha sa urednom kaloričnom reakcijom vestibularnog organa 40%
27. Potpuna gluvoća na oba uha sa ugaslom kaloričnom reakcijom vestibularnog organa 60%
28. Oslabljen vestibularni organ sa urednim sluhom 5%
29. Potpuna gluvoća na jednom uhu sa urednom kaloričnom reakcijom vestibularnog organa 15%
30. Potpuna gluvoća na jednom uhu sa ugaslom kaloričnom reakcijom vestibularnog organa na tom uhu 20%
31. Obostrana nagluvost sa urednom kaloričnom reakcijom vestibularnog organa obostrano: ukupni gubitak sluha po Fowler-Sabine:
- a) 20-30% 5%
  - b) 31-60% 10%
  - c) 61-85% 20%
32. Obostrana nagluvost sa ugaslom kaloričnom reakcijom vestibularnog organa: ukupni gubitak sluha po Fowler-Sabine:
- a) 20-30% 10%
  - b) 31-60% 20%
  - c) 61-85% 30%
33. Jednostrana teška nagluvost sa urednom kaloričnom reakcijom vestibularnog organa: gubitak sluha na nivou 90-95 decibela 10%
34. Jednostrana teška nagluvost sa ugaslom kaloričnom reakcijom vestibularnog organa: gubitak sluha na nivou 90-95 decibela 12,5%
35. Povrede ušne školjke:
- a) djelimičan gubitak ili djelimična deformacija 5%
  - b) potpuni gubitak ili potpuna deformacija 10%

Posebni uslovi:

1. Za sve slučajeve iz ove glave određuje se invaliditet poslije završenog liječenja, ali ne ranije od 6 mjeseci nakon povrede, izuzev tačke 35 koja se cijeni po završenom liječenju.

IV LICE

36. Ozbiljno deformirajuća oštećenja na licu praćena funkcionalnim smijetnjama i/ili posttraumatski deformiteti kostiju lica:

a) u lakom stepenu	5%
b) u srednjem stepenu	10%
c) u jakom stepenu	25%

Posebni uslovi:

1. Za kozmetičke i estetske ožiljke na licu ne određuje se invaliditet.

37. Ograničeno otvaranje usta:

a) razmak gornjih i donjih zuba-do 4cm	5%
b) razmak gornjih i donjih zuba-do 3cm	15%
c) razmak gornjih i donjih zuba-do 1,5 cm	30%

38. Defekti na čeljusnim kostima, na jeziku ili nepcu sa funkcionalnim smetnjama:

a) u lakom stepenu	10%
b) u srednjem stepenu	20%
c) u jakom stepenu	30%

Posebni uslovi:

1. Za slučajeve po tačkama 36, 37. i 38. invaliditet se određuje poslije završenog liječenja, ali ne ranije od 6 mjeseci poslije povrede.

39. Gubitak stalnih zuba:

- do 16 za svaki zub	1%
- od 17 ili više, za svaki zub	1,5%

40. Pareza facijalnog živca poslije frakture slepoočne kosti ili povrede odgovarajuće parotidne regije:

a) u lakom stepenu	5%
b) u srednjem stepenu	10%
c) u jakom stepenu sa kontrakturom i tikom mimičke muskulature	20%
d) paraliza facijalnog živca	30%

Posebni uslovi:

1. Invaliditet po tački 40. određuje se posle završenog liječenja, ali ne ranije od 1 godine poslije povrede.

V NOS

41. Povrede nosa:

a) djelimičan gubitak nosa	do 15%
b) gubitak čitavog nosa	30%

42. Anosmia kao posljedica verifikovane frakture gornjeg unutarnjeg dijela nosnog skeleta

5%

43. Promjena oblika piramide nosa:

a) u lakom stepenu do	5%
b) u srednjem stepenu	10%
c) u jakom stepenu	15%

44. Otežano disanje usljed frakture nosnog saptuma koja je utvrđena klinički i rentgenološki neposredno poslije povrede

5%

VI DUŠNIK I JEDNJAK

45. Povrede dušnika:
- a) stanje poslije traheotomije kod vitalnih indikacija nakon povreda 5%
  - b) stenoza dušnika poslije povrede grkljana i početnog dijela dušnika 10%
46. Stenoza dušnika radi koje se mora trajno nositi kanila 60%
47. Trajna organska promuklost zbog povrede:
- a) slabijeg intenziteta 5%
  - b) jačeg intenziteta 15%
48. Suženje jednjaka:
- a) u lakom stepenu 10%
  - b) u srednjem stepenu 20%
  - c) u jakom stepenu 30%
49. Potpuno suženje jednjaka sa trajnom gastrostomom 80%

VII GRUDNI KOŠ

50. Povrede rebara:
- a) prelom 2 rebara ako je zacijeljen sa dislokacijom ili prelom sternuma zacijeljen sa dislokacijom bez smanjenja plućne ventilacije restriktivnog tipa 5%
  - b) prelom 3 ili više rebara zacijeljen sa dislokacijom bez smanjenja plućne ventilacije restriktivnog tipa do 10%
51. Stanje nakon torakotomije do 10%
52. Oštećenje plućne funkcije restriktivnog tipa usljed loma rebara, penetrantnih povreda grudnog koša, posttraumatskih adhezija, hematotoraksa i pneumotoraksa:
- a) 20-30% smanjen vitalni kapacitet 15%
  - b) 31-50% smanjen vitalni kapacitet do 30%
  - c) za 51 % ili više smanjen vitalni kapacitet do 50%
53. Fistula nakon emfizema 15%
54. Hronični plućni apsces 20%

Posebni uslovi:

1. Kapacitet pluća određuje se ponovljenom spirometrijom, a po potrebi i detaljnom pulmološkom obradom i ergometrijom.
  2. Ako su stanja iz tač. 50., 51., 53. i 54. praćena poremećajem plućne funkcije restriktivnog tipa, onda se ne cijene po navedenim tačkama, već po tački 52.
  3. Po tačkama 52., 53., 54. cijene se i nakon završenog liječenja, ali ne ranije od jedne godine od dana povređivanja.
  4. Za prelom jednog rebra ne određuje se invaliditet.
55. Gubitak jedne dojke:
- a) do 50 godina života 10%
  - b) preko 50 godina života 5%
  - c) teško oštećenje dojke do 50 godina života 5%
56. Gubitak obje dojke:
- a) do 50 godina života 30%

- b) preko 50 godina života 15%
- c) teško oštećenje obe dojke do 50 godina života 10%
- 57. Posljedice penetrantnih povreda srca i velikih krvnih sudova grudnog koša:
  - a) srce sa normalnim elektrokardiogramom 30%
  - b) sa promijenjenim elektrokardiogramom prema težini promjene do 60%
  - c) krvni sudovi 15%
  - d) aneurizma aorte sa implantatom 40%

VIII KOŽA

- 58. Dubiji ožiljci na tijelu nakon opekotina ili povreda bez smetnji motiliteta a zahvataju:
  - a) do 10% površine tijela do 5%
  - b) do 20% površine tijela do 10%
  - c) preko 20% površine tijela 15%
- 59. Duboki ožiljci na tijelu nakon opekotina ili povreda a zahvataju:
  - a) do 10% površine tijela do 10%
  - b) do 20% površine tijela do 20%
  - c) preko 20% površine tijela 30%

Posebni uslovi:

1. Slučajevi iz tačke 58 i 59 izračunavaju se primjenom pravila devetke.
2. Dublji ožiljak nastaje nakon intermedijalne opekotine (II- B stepen) i/ili povrede sa manjim defektom kože.
3. Duboki ožiljak nastaje nakon duboke opekotine (III stepen) ili potkožne subdermale (IV stepen) i/ili većeg defekta kožnog pokrivača.
4. Za posljedice epidermalne opekotine (I stepen) i površine (IIA stepen) invaliditet se ne određuje.
5. Funkcionalne smetnje izazvane opekotinama ili povredama iz tačke 59 ocenjuju se i prema odgovarajućim tačkama Tabele.

IX TRBUŠNI ORGANI

- 60. Traumatska hernija verifikovana u bolnici neposredno poslije povrede, ako je istovremeno bila pored hernije verifikovana povreda mekih dijelova trbušnog zida u tom području 5%
- 61. Povrede dijafragme:
  - a) stanje nakon prsnuća dijafragme u bolnici neposredno nakon povrede verifikovano i hirurški zbrinuto 20%
  - b) Dijafragmalna hernija-recidiv nakon hirurški zbrinute dijafragmalne traumatske kile 30%
- 62. Postoperativna hernija poslije laparotomije koja je rađena zbog povrede:
  - a) lakši stepen 10%
  - b) teški stepen 20%
- 63. Operativni ožiljak ili ožiljci radi eksplorativne laparotomije 5%
- 64. Povreda crijeva ili jetre, slezine, želuca:
  - a) sa šivenjem 15%
  - b) povreda crijeva ili želudca sa resekcijom 20%
  - c) povreda jetre sa resekcijom 30%
- 65. Gubitak slezine (splenectomy):

a) do 20 godina starosti	25%
b) preko 20 godina starosti	15%
66. Povreda gušterače prema funkcionalnom oštećenju	do 20%
67. Anus praeternaturalis - trajni	50%
68. Sterkoralna fistula	30%
69. Incontinentio alvi trajna:	
a) djelimična	30%
b) potpuna	60%

X MOKRAĆNI ORGANI

70. Gubitak jednog bubrega uz normalnu funkciju drugog	30%
71. Gubitak jednog bubrega uz oštećenje funkcije drugog:	
a) do 30% oštećenja funkcije	40%
b) do 50% oštećenja funkcije	55%
c) preko 50% oštećenja funkcije	do 80%
72. Funkcionalna oštećenja jednog bubrega:	
a) do 30% oštećenja funkcije	10%
b) do 50% oštećenja funkcije	15%
c) preko 50% oštećenja funkcije	20%
73. Funkcionalna oštećenja oba bubrega:	
a) do 30% oštećenja funkcije	do 30%
b) do 50% oštećenja funkcije	45%
c) preko 50% oštećenja funkcije	60%
74. Poremećaj ispuštanja mokraće usljed povrede uretre graduirano po Charrieru:	
a) u lakom stepenu ispod 18 ch	10%
b) u srednjem stepenu ispod 14 ch	20%
c) u jakom stepenu ispod 6 ch	35%
75. Povreda mokraćnog mehura sa smanjenim kapacitetom za svaku 1/3 smanjenja kapaciteta	10%
76. Potpuna inkontinencija urina:	
a) kod muškaraca	40%
b) kod žena	50%
77. Urinarna fistula:	
a) uretralna	20%
b) perinealna i vaginalna	30%

XI GENITALNI ORGANI

78. Gubitak jednog testisa do 60 godina života	15%
79. Gubitak jednog testisa preko 60 godina života	5%
80. Gubitak oba testisa do 60 godina života	50%
81. Gubitak oba testisa preko 60 godina života	30%
82. Gubitak penisa do 60 godina života	50%
83. Gubitak penisa preko 60 godina života	30%
84. Deformacija penisa sa onemogućenom kohabitacijom do 60 godina života	50%
85. Deformacija penisa sa onemogućenom kohabitacijom preko 60 godina života	30%
86. Gubitak materice i jajnika do 55 godina života:	

a) gubitak materice	30%
b) za gubitak jednog jajnika	10%
c) za gubitak oba jajnika	30%
87. Gubitak materice i jajnika preko 55 godina života	
a) gubitak materice	10%
b) za gubitak svakog jajnika	5%
88. Oštećenja vulve i vagine koja onemogućavaju kohabitaciju do 60 godina života	50%
89. Oštećenja vulve i vagine koja onemogućavaju kohabitaciju preko 60 godina života	15%

XII KIČMENI STUB

90. Povreda kičmenog stuba sa trajnim oštećenjem kičmene moždine ili perifernih živaca (tetraplegija, paraplegija, triplegija), sa gubitkom kontrole defekcije i uriniranja	100%
91. Povreda kičmene moždine sa potpunom paralizom donjih ekstremiteta bez smetnje defekcije i uriniranja	80%
92. Povreda kičme sa trajnim oštećenjem kičmene moždine ili perifernih živaca (tetrapareza, tripareza) bez gubitka kontrole defekcije i uriniranja, verifikovana EMG-om:	
a) u lakom stepenu	do 40%
b) u srednjem stepenu	50%
c) u jakom stepenu	60%
93. Povreda kičmenog stuba sa parezom donjih ekstremiteta, verifikovana EMG-om:	
a) u lakom stepenu	do 30%
b) u srednjem stepenu	40%
c) u jakom stepenu	50%

Posebni uslovi:

- Oštećenja koja spadaju pod tačke 90 i 91 cijene se po utvrđivanju ireparabilnih neuroloških lezija, a za tačke 92 i 93 cijene se po završenom liječenju, ali ne ranije od 2 godine od dana povrijeđivanja.
94. Smanjena pokretljivost kičme kao posljedica preloma najmanje dva pršljena uz promjenu krivulje kičme (kifoza, gibus, skolioza):	
a) u lakom stepenu	do 20%
b) u srednjem stepenu	30%
c) jakom stepenu	40%
95. Smanjena pokretljivost kičme poslije povrede vratnog segmenta:	
a) u lakom stepenu	do 10%
b) u srednjem stepenu	20%
c) u jakom stepenu	30%
96. Smanjena pokretljivost kičme poslije povrede koštanog dijela torakalnog segmenta:	
a) u lakom stepenu	5%
b) u srednjem stepenu	10%
c) u jakom stepenu	15%
97. Smanjena pokretljivost kičme poslije povrede koštanog dijela lumbalnog segmenta:	
a) u lakom stepenu	do 15%
b) u srednjem stepenu	25%

- c) u jakom stepenu 35%
98. Serijski prelom 3 ili više spinalnih nastavaka kičme 5%
99. Serijski prelom 3 ili više poprečnih nastavaka kičme do 10%

Posebni uslovi:

1. Hernija disci intervertebralis, sve vrste lumbalgija, diskopatija, spondiloza, ondilolisteza, spondiloliza, sakralgija, miofascitisa, kokcigodinija, išialgija, fibrozitisa, fascitisa i sve patoanatomske promjene slabinsko krstne regije označene analognim terminima; nijesu obuhvaćene osiguranjem.

XIII KARLICA

100. Višestruki prelom karlice uz težu deformaciju ili denivelaciju sakroilijakalnih zglobova ili simfize 30%
101. Simfizeoliza sa dislokacijom horizontalnom i/ili vertikalnom:
- a) veličine 1 cm 10%
  - b) veličine 2 cm 15%
  - c) veličine preko 2 cm 25%
102. Prelom jedne crijevne kosti saniran uz dislokaciju 10%
103. Prelom obe crijevne kosti saniran uz dislokaciju 15%
104. Prelom stidne ili sedne kosti saniran uz dislokaciju 10%
105. Prelom 2 kosti: stidne, sedne, ili stidne i sedne uz dislokaciju 15%
106. Prelom krstačne kosti, saniran uz dislokaciju 10%
107. Trtična kost:
- a) prelom trtične kosti saniran sa dislokacijom, ili operativno odstranjen odlomljeni fragment 5%
  - b) operativno odstranjena trtična kost 10%

Posebni uslovi:

1. Za prelom kostiju karlice koji su zarasli bez dislokacije i bez objektivnih funkcionalnih smetnji ne određuje se invaliditet.

XIV RUKE

108. Gubitak obje ruke ili šake 100%
109. Gubitak ruke u ramenu (eksartikulacija) 70%
110. Gubitak ruke u području nadlaktice 65%
111. Gubitak ruke ispod lakta sa očuvanom funkcijom lakta 60%
112. Gubitak šake 55%
113. Gubitak svih prstiju:
- a) na obje šake 90%
  - b) na jednoj šaci 45%
114. Gubitak palca 20%
115. Gubitak kažiprsta 12%
116. Gubitak srednjeg, domalog i malog prsta:
- a) srednjeg 9%
  - b) domalog ili malog, za svaki prst 6%
117. Gubitak metakarpalne kosti palca 6%

118. Gubitak metakarpalne kosti kažiprsta	4%
119. Gubitak metakarpalne kosti srednjeg, domalog i malog prsta, za svaku kost	3%

Posebni uslovi:

1. Za gubitak jednog članka palca određuje se polovina, a za gubitak jednog članka ostalih prstiju određuje se trećina invaliditeta određenog za dotični prst.
2. Djelimičan gubitak koštanog dijela članka, cijeni se kao potpuni gubitak članka.
3. Za gubitak jagodice prsta određuje se 1/2 invaliditeta određenog za gubitak članka.

XV NADLAKTICA

120. Potpuna ukočenost ramenog zgloba u funkcionalno nepovoljnom položaju (addukcija)	35%
121. Potpuna ukočenost ramenog zgloba u funkcionalno povoljnom položaju (addukcija)	25%
122. Umanjena pokretljivost ruke u ramenom zglobu, komparirano sa zdravom rukom:	
a) smanjenje do 1/3 pokreta u zglobu	do 10%
b) smanjenje do 2/3 pokreta u zglobu	15%
c) smanjenje preko 2/3 pokreta u zglobu	25%
123. Posttraumatsko recidivirajuće iščašenje ramenog zgloba koje se verifikovano često javlja	10%
124. Labavost ramenog zgloba sa koštanim defektom zglobnih tijela	30%
125. Ključna kost:	
a) nepravilno zarastao prijelom ključne kosti	5%
b) pseudoartroza ključne kosti	10%
126. Djelimično iščašenje (subluksacija) akromioklavikularnog ili sternoklavikularnog zgloba	5%
127. Potpuno iščašenje akromioklavikularnog ili sternoklavikularnog zgloba	10%
128. Endoproteza ramenog zgloba	30%
129. Pseudoartroza nadlaktične kosti	30%
130. Hronični osteomielitis kostiju gornjih ekstremiteta sa fistulom	10%
131. Paraliza živca accessoriusa	15%
132. Paraliza brahijalnog plexusa	60%
133. Djelimična paraliza brahijalnog plexusa (ERB -gornji dio ili KLUMPKE – donji dio)	35%
134. Paraliza aksilarnog živca	15%
135. Paraliza radijalnog živca	30%
136. Paraliza živca medianusa	35%
137. Paraliza živca ulnarisa	30%
138. Paraliza dva živca jedne ruke	50%
139. Paraliza tri živca jedne ruke	60%

Posebni uslovi:

1. Pareza živaca određuje se maksimalno do 2/3 invaliditeta određenog za paralizu dotičnog živca.
2. Za slučajeve koji spadaju pod tačke 131. do 139. određuje se invaliditet po završenom liječenju, ali ne prije dvije godine poslije povrede, uz obaveznu verifikaciju sa EMG ne starijim od 3 mjeseca.

XVI PODLAKTICA

140. Potpuna ukočenost zgloba lakta u funkcionalno povoljnom položaju od 100 do 140 stepeni	20%
---	-----

141. Potpuna ukočenost zgloba lakta u funkcionalno nepovoljnom položaju	30%
142. Umanjena pokretljivost zgloba lakta, komparirana sa zdravom rukom:	
a) smanjenje do 1/3 pokreta u zglobu	do 10%
b) smanjenje do 2/3 pokreta u zglobu	15%
c) smanjenje preko 2/3 pokreta u zglobu	20%
143. Rasklimani zglob lakta - oscilacija pokreta u poprečnom smjeru:	
a) devijacija do 10 stepeni	do 10%
b) devijacija do 20 stepeni	15%
c) devijacija preko 20 stepeni	25%
144. Endoproteza lakta	25%
145. Pseudoartroza obje kosti podlaktice	30%
146. Pseudoartroza radiusa	15%
147. Pseudoartroza ulne	15%
148. Ankiloza podlaktice u supinaciji	25%
149. Ankiloza podlaktice u srednjem položaju	15%
150. Ankiloza podlaktice u pronaciji	20%
151. Umanjena rotacija podlaktice (pro-supinacija) komparirana sa zdravom rukom:	
a) smanjenje do 1/3 pokreta u zglobu	do 5%
b) smanjenje do 2/3 pokreta u zglobu	10%
c) smanjenje preko 2/3 pokreta u zglobu	15%
152. Ankiloza ručnog zgloba:	
a) u položaju ekstenzije	15%
b) u osovini podlaktice	20%
c) u položaju fleksije	30%
153. Umanjena pokretljivost ručnog zgloba komparirana sa zdravom rukom:	
a) smanjenje do 1/3 pokreta u zglobu	do 10%
b) smanjenje do 2/3 pokreta u zglobu	15%
c) smanjenje preko 2/3 pokreta u zglobu	20%
154. Endoproteza čunaste kosti i/ili os Junatum (mjesečaste kosti)	20%
155. Endoproteza ručnog zgloba	25%

Posebni uslovi:

1. Pseudoartroza čunaste i/ili polumjesečaste kosti se cijeni prema tački 153.

XVII PRSTI

156. Potpuna ukočenost svih prstiju jedne ruke	40%
157. Potpuna ukočenost čitavog palca	15%
158. Potpuna ukočenost čitavog kažiprsta	9%
159. Potpuna ukočenost srednjeg, domalog i malog prsta;	
a) čitavog srednjeg prsta	6%
b) domalog i malog prsta, za svaki	4%

Posebni uslovi:

1. Za potpunu ukočenost jednog zgloba palca određuje se polovina, a za potpunu ukočenost jednog zgloba ostalih prstiju određuje se trećina invaliditeta određenog za gubitak tog prsta.
  2. Zbir procenata za ukočenost pojedinih zglobova jednog prsta ne može biti veći od procenta određenog za potpunu ukočenost tog prsta.
-
160. Umanjena pokretljivost palca poslije uredno zaraslog prijeloma baze I metakarpalne kosti (Bennett)	5%
161. Nepravilno zarastao Bennett-ov prelom palca	10%
162. Prelom metakarpalnih kostiju:	
a) nepravilno zarastao prlom I metakarpalne kosti	4%
b) za ostale metakarpalne kosti II, III, IV i V-e za svaku kost	3%
163. Umanjena pokretljivost distalnog ili bazalnog zgloba palca:	
a) u lakom stepenu	3%
b) u jakom stepenu	6%
164. Umanjena pokretljivost pojedinih zglobova kažiprsta:	
a) u lakom stepenu - za svaki zglob	2%
b) u jakom stepenu - za svaki zglob	3%
165. Umanjena pokretljivost pojedinih zglobova:	
A) Srednjeg prsta:	
a) u lakom stepenu za svaki zglob	1,5%
b) u jakom stepenu za svaki zglob	2,5%
B) Domalog i malog prsta:	
a) u lakom stepenu za svaki zglob	1%
b) u jakom stepenu za svaki zglob	2%

Posebni uslovi:

1. Ukupan invaliditet po tačkama 163, 164 i 165 ne može iznositi više od invaliditeta za potpunu ukočenost istog prsta.
2. Pod lakim stepenom podrazumijeva se smanjena pokretljivost za polovinu normalne pokretljivosti, a pod jakim stepenom podrazumijeva se smanjena pokretljivost preko polovine normalne pokretljivosti.

XVIII NOGE

166. Gubitak obje natkoljenice	100%
167. Eksartikulacija noge u kuku	70%
168. Gubitak nadkoljenice u gornjoj trećini, patrljak nepogodan za protezu	60%
169. Gubitak nadkoljenice ispod gornje trećine	50%
170. Gubitak obje potkoljenice patrljci podesni za protezu	80%
171. Gubitak potkoljenice, patrljak ispod 6 cm	45%
172. Gubitak potkoljenice, patrljak preko 6 cm	40%
173. Gubitak oba stopala	80%
174. Gubitak jednog stopala	35%
175. Gubitak stopala u Choparl-ovoj liniji	35%
176. Gubitak stopala u Lisfranc-ovoj liniji	30%
177. Transmetatarzalna amputacija	25%

178. Gubitak prve ili pete metatarzalne kosti	5%
179. Gubitak druge, treće i četvrte metatarzalne kosti, za svaku	3%
180. Gubitak svih prstiju stopala na jednoj nozi	20%
181. Gubitak palca na stopalu:	
a) gubitak krajnjeg članka palca	5%
b) gubitak cijelog palca	10%
182. Gubitak čitavog II–V prsta na nozi, za svaki prst	2,5%
183. Djelimični gubitak II–V prsta na nozi, za svaki prst	1%

Posebni uslovi

1. Ukočenost interfalangealnih zglobova II-V prsta u ispruženom položaju ili umanjena pokretljivost ovih zglobova ne predstavlja invaliditet.

184. Potpuna ukočenost kuka u funkcionalno povoljnom položaju	30%
185. Potpuna ukočenost kuka u funkcionalno nepovoljnom položaju	40%
186. Potpuna ukočenost oba kuka	70%
187. Nereponirano zastarjelo traumatsko iščašenje kuka	40%
188. Pseudoartroza vrata butne kosti sa skraćanjem	45%
189. Deformirajuća posttraumatska artroza kuka poslije prijeloma uz smanjenu pokretljivost kuka sa RTG verifikacijom - komparirano sa zdravim kukom:	
a) smanjenje do 1/3 pokreta u zglobu	do 15%
b) smanjenje do 2/3 pokreta u zglobu	25%
c) smanjenje preko 2/3 pokreta u zglobu	35%
190. Endoproteza kuka	30%
191. Umanjena pokretljivost kuka komparirana sa zdravim kukom:	
a) smanjenje do 1/3 pokreta u zglobu	do 10%
b) smanjenje do 2/3 pokreta u zglobu	15%
c) smanjenje preko 2/3 pokreta u zglobu	25%
192. Pseudoartroza butne kosti	40%
193. Nepravilno zarastao prijelom butne kosti uz angulaciju za:	
a) 10 do 20 stepeni	do 10%
b) preko 20 stepeni	15%
194. Hronični osteomielitis kostiju donjih udova sa fistulom	10%
195. Veliki i duboki ožiljci u mišićima nadkoljenice ili potkoljenice, kao i traumatske hernije nadkoljenice i potkoljenice, bez poremećaja funkcije zgloba	do 10%
196. Cirkulatorne promjene nakon oštećenja velikih krvnih sudova donjih ekstremiteta:	
a) potkoljenice	do 10%
b) nadkoljenice	do 20%
197. Skraćenje noge usljed preloma:	
a) 2-4 cm	do 10%
b) 4,1-6 cm	15%
c) preko 6 cm	20%
198. Ukočenost koljena:	
a) u funkcionalno povoljnom položaju (do 10 stepeni fleksije)	25%
b) u funkcionalno nepovoljnom položaju	35%
199. Deformirajuća artroza koljena poslije povrede zglobnih tijela uz umanjenu pokretljivost, sa rentgenološkom verifikacijom, upoređeno sa zdravim koljenom:	

---

a) smanjenje do 1/3 pokreta u zglobu	do 15%
b) smanjenje do 2/3 pokreta u zglobu	20%
c) smanjenje preko 2/3 pokreta u zglobu	30%
200. Umanjena pokretljivost zgloba koljena, upoređena sa zdravim koljenom:	
a) smanjenje do 1/3 pokreta u zglobu	do 10%
b) smanjenje do 2/3 pokreta u zglobu	15%
c) smanjenje preko 2/3 pokreta u zglobu	20%
201. Umanjena fleksija koljena za manje od 15 stepeni	5%
202. Rasklimatanost koljena poslije povrede kapsule i ligamentarnog aparata, upoređena sa zdravim koljenom:	
a) labavost u jednom smjeru	do 10%
b) labavost u dva smjera	15%
c) stalno nošenje ortopedskog aparata	30%
203. Endoproteza koljena	30%
204. Oštećenje meniskusa sa recidivirajućim smijetnjama ili stanje poslije operativnog odstranjenja meniskusa	5%
205. Slobodno zglobno tijelo usljed povrede	5%
206. Funkcionalne smetnje poslije odstranjenja patele:	
a) parcijalno odstranjena patela	5%
b) totalno odstranjena patela	15%
207. Pseudoartroza patele	10%
208. Recidivirajući traumatski sinovitis koljena i/ili traumatska chondromalacija patele	10%
209. Pseudoartroza tibije:	
a) bez koštanog defekta	20%
b) sa koštanim defektom	30%
210. Nepravilno zarastao prelom potkoljenice sa valgus ili recurvatus deformacijom upoređeno sa zdravom potkoljenicom	
a) od 5-15 stepeni	do 10%
b) preko 15 stepeni	15%
211. Ankiлоza skočnog zgloba u funkcionalno povoljnom položaju (5-10 stepeni plantarne fleksije)	20%
212. Ankiлоza skočnog zgloba u funkcionalno nepovoljnom položaju	25%
213. Umanjena pokretljivost skočnog zgloba upoređena sa zdravim skočnim zglobovom:	
a) smanjenje do 1/3 pokreta u zglobu	do 10%
b) smanjenje do 2/3 pokreta u zglobu	15%
c) smanjenje preko 2/3 pokreta u zglobu	20%
214. Smanjena pokretljivost skočnog zgloba u jednom smjeru za manje od 10 stepeni, ili smanjena pokretljivost subtalarnog zgloba upoređena sa zdravom stranom	5%
215. Endoproteza skočnog zgloba	25%
216. Traumatsko proširenje meleolarne viljuške stopala upoređeno sa zdravim stopalom do	15%
217. Deformacija stopala: pes eskavatus, pes planovalgus, pes varus, pes ekvinus:	
a) u lakom stepenu	do 10%
b) u jakom stepenu	20%
218. Deformacija calcaneusa poslije kompresivnog preloma	do 20%
219. Deformacija talusa poslije preloma uz deformirajuću artrozu	do 20%
220. Izolirani prelomi kostiju tartusa bez veće deformacije	5%
221. Deformacija jedne metatarzalne kosti nakon preloma za svaku, ali ukupno ne više od 10%	3%
222. Veća deformacija metatarzusa nakon preloma metatarzalnih kostiju	do 10%

223. Potpuna ukočenost krajnjeg zgloba palca na nozi	2,5%
224. Potpuna ukočenost osnovnog zgloba palca na nozi ili oba zgloba	5%
225. Ukočenost osnovnog zgloba II-V prsta, za svaki prst	1 %
226. Deformacija ili ankiloza II-V prsta na nozi u savijenom položaju (digitus fleksus), za svaki prst	1,5%
227. Veliki ožiljci na peti ili tabanu poslije defekta mekih dijelova:	
a) površina do 1/2 tabana	do 10%
b) površina preko 1/2 tabana	do 20%
228. Paraliza ishijadičnog živca	40%
229. Paraliza femoralnog živca	30%
230. Paraliza tibijalnog živca	25%
231. Paraliza peronealnog živca	25%
232. Paraliza glutealnog živca	10%

Posebni uslovi:

1. Za pareze živaca na nozi određuje se maksimalno do 2/3 procenta određenog za paralizu dotičnog živca.
2. Za slučajeve koji spadaju pod tačke 228-232 određuje se invaliditet po završenom liječenju ali ne ranije od 2 godine poslije povrede, sa verifikacijom EMG-a ne starijim od 3 mjeseca.

Postupak vještačenja

Član 5

Ukoliko se ne složi sa izvještajem ljekara – cenzora društva za osiguranje o posljedicama povređivanja, povrijeđeni može da zahtijeva da se utvrđivanje ovih činjenica povjeri dvojici vještaka – ljekara. od kojih jednog imenuje društvo, a drugog povrijeđeni - podnosilac zahtjeva.

Prije vještačenja dvojica vještaka biraju trećeg vještaka, koji će dati stručno mišljenje po onom pitanjima koja ostanu sporna među vještacima i u granicama njihovih procjena.

Svaka strana snosi troškove svog vještaka, a troškove trećeg vještaka plaćaju po pola.

Ako se prilikom vještačenja utvrdi da je povrijeđeni bio u pravu, društvo za osiguranje priznaje povrijeđenom troškove vještačenja .

Stupanje na snagu

Član 6

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj:01-366/2-09

Podgorica, 27.05.2009.

PREDSJEDNIK SAVJETA

mr Vladimir Kavarić